

Περιεχόμενα

Λίγα Λόγια για τον Συγγραφέα	15
Πρόλογος	17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

1.1. Μικροοικονομική και Μακροοικονομική	23
1.2. Μακροοικονομικά Υποδείγματα	23
1.3. Θετική και Δεοντολογική Μακροοικονομική	25
1.4. Τα Κύρια Μακροοικονομικά Θέματα	25
1.5. Στόχοι της Οικονομικής Πολιτικής	26
1.6. Στόχοι και Μέσα Πολιτικής	28
Ερωτήσεις και Ασκήσεις	29
Ερωτήσεις Πολλαπλών Επιλογών	30
Ερωτήσεις	33

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

2.1. Το Πραγματικό Εθνικό Προϊόν στην Ελληνική Οικονομία	37
2.2. Περιγραφή Υποδείγματος Κυκλικής Ροής	38
2.3. Εθνικοί Λογαριασμοί: Μεθοδολογία	40
2.4. Το Ονομαστικό ΑΕΠ και το Πραγματικό ΑΕΠ	41
2.5. Μέθοδοι Μέτρησης του ΑΕΠ	41
2.6. Ένα Περισσότερο Σύνθετο Υπόδειγμα Μέτρησης	42
2.7. Η Μέθοδος Μέτρησης του ΑΕΠ μέσω των Δαπανών	44
2.8. Άλλοι Ορισμοί του ΑΕΠ	45
2.9. Διαθέσιμο Εισόδημα	46
2.10. Το Κατά Κεφαλήν Εισόδημα	47
Ερωτήσεις και Ασκήσεις	48
Ερωτήσεις Πολλαπλών Επιλογών	51
Ερωτήσεις	56
Προβλήματα	59

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3**Η ΠΛΕΥΡΑ ΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΖΗΤΗΣΗΣ:****ΕΝΑ ΑΠΛΟ ΚΕΨΝΣΙΑΝΟ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ 63**

3.1. Ο Ρόλος της Συνολικής Ζήτησης στην Οικονομία	65
3.2. Προσδιοριστικοί Παράγοντες της Συνολικής Ζήτησης	66
3.3. Κατανάλωση	66
3.4. Γραφική Παράσταση της Κατανάλωσης	68
3.5. Η Συνάρτηση Αποταμιεύσεων	69
3.6. Το Φαινόμενο του Παράδοξου της Φειδούς	70
3.7. Επένδυση	71
3.8. Άλλοι Προσδιοριστικοί Παράγοντες της Συνολικής Ζήτησης	73
3.9. Η Συνολική Ζήτηση και το Εισόδημα Ισορροπίας	74
3.10. Ο Πολλαπλασιαστής Αυτόνομων Δαπανών	76
Ερωτήσεις και Ασκήσεις	78
Ερωτήσεις Πολλαπλών Επιλογών	80
Ερωτήσεις	86
Προβλήματα	89

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4**ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ 93**

4.1. Το Δημοσιονομικό Έλλειμμα στην Ελληνική Οικονομία	95
4.2. Φόροι	96
4.3. Δημόσιες Δαπάνες	97
4.4. Η Σχέση Δημοσιονομικής Πολιτικής και Οικονομικών Κύκλων	97
4.5. Φόροι και Συνολική Ζήτηση	99
4.6. Το Πολλαπλασιαστικό Αποτέλεσμα της Δημοσιονομικής Πολιτικής	99
4.7. Ο Πολλαπλασιαστής Φορολογίας	100
4.8. Ο Πολλαπλασιαστής Ισοσκελισμένου Προϋπολογισμού	100
4.9. Δημοσιονομική Πολιτική και Συνολική Ζήτηση	102
4.10. Δημοσιονομική Πολιτική και Χρονικές Υστερήσεις	103
4.11. Δημοσιονομική Πολιτική και τα Οικονομικά της Προσφοράς	106
Ερωτήσεις και Ασκήσεις	108
Ερωτήσεις Πολλαπλών Επιλογών	109
Ερωτήσεις	115
Προβλήματα	117

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΑΓΟΡΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ	121
5.1. Ορισμός του Χρήματος	123
5.2. Ορισμός της Προσφοράς του Χρήματος	123
5.3. Η Ταχύτητα Κυκλοφορίας του Χρήματος στην Ελληνική Οικονομία	123
5.4. Τραπεζικά Ιδρύματα	124
5.5. Η Κεντρική Τράπεζα ως Εκφραστής της Νομισματικής Πολιτικής	125
5.6. Ο Ρόλος των Εμπορικών Τραπεζών	126
5.7. Τα Όργανα της Νομισματικής Πολιτικής	127
5.8. Η Ζήτηση Χρήματος	129
5.9. Η Έννοια της Νομισματικής Ισορροπίας	131
5.10. Η Ποσοτική Θεωρία του Χρήματος	132
Ερωτήσεις και Ασκήσεις	134

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	135
6.1. Ορισμός της Νομισματικής Πολιτικής	137
6.2. Η Αποτελεσματικότητα της Νομισματικής Πολιτικής και ο Μηχανισμός Μετάδοσης σύμφωνα με την Κεϋνσιανή Προσέγγιση	137
6.3. Η Αποτελεσματικότητα της Νομισματικής Πολιτικής και ο Μηχανισμός Μετάδοσης σύμφωνα με τη Μονεταριστική Προσέγγιση	138
6.4. Η Περίπτωση του Πληθωρισμού Κόστους με Εναλλακτικούς Κανόνες Νομισματικής Πολιτικής	144
Ερωτήσεις και Ασκήσεις	146
Ερωτήσεις Πολλαπλών Επιλογών	147
Ερωτήσεις	151
Προβλήματα	154

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ ΜΕ ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΕΣ ΤΙΜΕΣ – ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ	157
7.1. Καθεστώς Σταθερών Τιμών – Το Υπόδειγμα IS-LM	159
7.2. Ισορροπία στην Αγορά Αγαθών και Υπηρεσιών και στην Αγορά Χρήματος	164

7.3.	Το Φαινόμενο της Πλήρους Εκτόπισης του Ιδιωτικού Τομέα	167
7.4.	Δημοσιονομική Πολιτική και Χρονικές Υστερήσεις	168
7.5.	Καθεστώς Μεταβαλλόμενων Τιμών – Το Υπόδειγμα AD-AS	168
7.6.	Η Κλίση της Καμπύλης Συνολικής Ζήτησης	170
7.7.	Η Θέση της Καμπύλης Συνολικής Ζήτησης	171
7.8.	Η Συνολική Προσφορά	172
7.9.	Η Συνάρτηση Παραγωγής	173
7.10.	Η Έννοια του Οριακού Προϊόντος της Εργασίας	173
7.11.	Η Ζήτηση για Εργασία	174
7.12.	Η Προσφορά Εργασίας	176
7.13.	Ισορροπία στην Αγορά Εργασίας	177
	Ερωτήσεις και Ασκήσεις	184
	Ερωτήσεις Πολλαπλών Επιλογών	187
	Ερωτήσεις	193
	Προβλήματα	198

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΙΑ	203
8.1. Η Ανεργία στην Ελληνική Οικονομία	205
8.2. Επιτόκια και Πληθωρισμός στην Ελληνική Οικονομία	206
8.3. Η Σχέση Ανεργίας και Πληθωρισμού στην Ελληνική Οικονομία: η Καμπύλη Phillips	207
8.4. Πληθωρισμός	208
8.5. Τα Αποτελέσματα του Πληθωρισμού	208
8.6. Το Κόστος του Πληθωρισμού	209
8.7. Οι Αιτίες του Πληθωρισμού	211
8.8. Πληθωρισμός Ζήτησης	211
8.9. Πληθωρισμός Κόστους	212
8.10. Πληθωρισμός Οφειλόμενος σε Νομισματικούς Παράγοντες	213
8.11. Πολιτικές Καταπολέμησης του Πληθωρισμού	213
8.12. Ανεργία	214
8.13. Αιτίες της Ανεργίας	215
8.14. Είδη της Ανεργίας	215
8.15. Οι Αρνητικές Συνέπειες της Ανεργίας	217
8.16. Ανεργία και Ακαμψία Μισθών	218
8.17. Η Καμπύλη Phillips	219
Ερωτήσεις και Ασκήσεις	224

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	227
9.1. Το Ισοζύγιο Πληρωμών στην Ελληνική Οικονομία	229
9.2. Το Διεθνές Εμπόριο και οι Πραγματικές Σχέσεις	230
9.2.1. Οι Καθαρές Εξαγωγές	230
9.2.2. Το Εμπορικό Ισοζύγιο	231
9.3. Το Διεθνές Εμπόριο και η Προσέγγιση του Συγκριτικού Πλεονεκτήματος	231
9.4. Περιορισμοί επί των Διεθνών Συναλλαγών	235
9.5. Δασμοί	236
9.6. Ποσοτικοί Περιορισμοί	237
9.7. Ντάμπινγκ	238
9.8. Το Διεθνές Εμπόριο και η Συναλλαγματική Ισοτιμία	239
9.9. Υποτίμηση και Ανατίμηση ενός Νομίσματος	240
9.10. Η Ζήτηση Συναλλάγματος	240
9.11. Η Προσφορά Συναλλάγματος	241
9.12. Ισορροπία στην Αγορά Συναλλάγματος	241
9.13. Συναλλαγματικές Ισοτιμίες και Επιτόκια	244
9.14. Καθεστώτα Συναλλαγματικών Ισοτιμιών	244
9.14.1. Το Καθεστώς Σταθερών Συναλλαγματικών Ισοτιμιών.....	245
9.14.2. Ενδιάμεσα ή Εναλλακτικά Καθεστώτα Συναλλαγματικών Ισοτιμιών.....	247
9.15. Οικονομική Πολιτική σε Εναλλακτικά Καθεστώτα Συναλλαγματικών Ισοτιμιών	247
9.15.1. Σταθερές Συναλλαγματικές Ισοτιμίες – Δημοσιονομική Πολιτική	247
9.15.2. Σταθερές Συναλλαγματικές Ισοτιμίες – Νομισματική Πολιτική	248
9.15.3. Κυμαινόμενες Συναλλαγματικές Ισοτιμίες – Δημοσιονομική Πολιτική	249
9.15.4. Κυμαινόμενες Συναλλαγματικές Ισοτιμίες – Νομισματική Πολιτική	250
9.16. Θεωρίες Προσδιορισμού της Συναλλαγματικής Ισοτιμίας	251
9.17. Ο Νόμος της Μίας Τιμής ή η Ισοδυναμία της Αγοραστικής Δύναμης	255
9.18. Η Σχέση Ισοδυναμίας των Επιτοκίων	255
9.19. Το Ισοζύγιο Πληρωμών	256

9.19.1. Ο Τρέχων Λογαριασμός	256
9.19.2. Ο Λογαριασμός Κεφαλαίου	256
9.19.3. Ο Λογαριασμός Επίσημης Χρηματοδότησης	257
9.20. Πολιτικές για τη Διόρθωση Ανισορροπιών στο Ισοζύγιο Πληρωμών	258
Ερωτήσεις και Ασκήσεις	263
 Επιλεγμένες Λύσεις Ερωτήσεων και Ασκήσεων, Πολλαπλών Απαντήσεων, Ερωτήσεων, Προβλημάτων	265
 Λεξιλόγιο-Γλωσσάρι	339
 Βιβλιογραφία	347

Πρόλογος

Η ΙΔΕΑ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ενός εισαγωγικού βιβλίου για τους σκοπούς διδασκαλίας της Μακροοικονομικής Θεωρίας ουσιαστικά ανήκει στους φοιτητές μου. Και αυτό γιατί, σε μαθήματα που διδάσκω σε έτη κοντά στο πτυχίο, διαπίστωσα ότι προσπαθούν να μάθουν να επιλύουν πολύπλοκα οικονομικά προβλήματα, χωρίς αρκετοί από αυτούς να έχουν κατανοήσει τις βασικές έννοιες της μακροοικονομικής.

Έτσι, προσπάθησα με απλό και κατανοητό τρόπο (και κυρίως με τη βοήθεια πολλών διαγραμμάτων και απλής άλγεβρας, αφού κάποιοι φοιτητές μπορεί να μην έχουν το απαιτούμενο μαθηματικό υπόβαθρο για να παρακολουθήσουν σύνθετες μαθηματικές αναλύσεις) και χωρίς να υπάρξει έλλειμμα στον πλούτο των βασικών εννοιών που διέπουν τους κανόνες της μακροοικονομικής, να δώσω μια πλήρη εικόνα σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας πολλών τομέων της οικονομίας σε συνολικό επίπεδο. Για να μπορέσει, λοιπόν, ένας οικονομολόγος, είτε φοιτητής που θέλει να μάθει αλλά και να είναι έτοιμος να περάσει τις εξετάσεις του, είτε επαγγελματίας που το περιβάλλον του επηρεάζεται από τις μακροοικονομικές εξελίξεις, είτε οποιοσδήποτε αναγνώστης που ενδιαφέρεται να μάθει απλά τους μηχανισμούς λειτουργίας του οικονομικού συστήματος, να αναλύσει και να εξηγήσει διάφορα οικονομικά προβλήματα, πρέπει να γνωρίζει πώς διαμορφώνονται σημαντικά οικονομικά μεγέθη, όπως το εθνικό προϊόν, ο πληθωρισμός, η ανεργία, το ισοζύγιο πληρωμών και μέσω ποιου μηχανισμού τα μεγέθη αυτά μπορούν να επηρεαστούν (μηχανισμοί οικονομικής πολιτικής σε κλειστή και ανοικτή οικονομία), ώστε να δώσουν το αποτέλεσμα που συνήθως μεγιστοποιεί την οικονομική ευημερία του κοινωνικοοικονομικού συστήματος.

Επιπλέον, το παρόν βιβλίο παρέχει, πολλές φορές, τη θεωρία με τη μορφή ερωτήσεων, ώστε οι φοιτητές να επικεντρώνονται στα ζητήματα που ΠΡΕΠΕΙ να γνωρίζουν απαραίτητα για την κατανόηση βασικών μακροοικονομικών θεμάτων. Τα κείμενα παρέχουν, επίσης, την περιγραφή βασικών οικονομικών θεμάτων-προβλημάτων που βασίζονται στη διαχρονική εξέλιξη συγκεκριμένων οικονομικών μεταβλητών για την ελληνική οικονομία,

ώστε οι φοιτητές να μπορούν να συνδέσουν τις θεωρητικές έννοιες με το τι συμβαίνει πράγματι σε ένα οικονομικό σύστημα, όπως είναι αυτό της ελληνικής οικονομίας. Τέλος, το βιβλίο παρέχει, στο τέλος κάθε κεφαλαίου, θεωρητικές ερωτήσεις και ασκήσεις, όπως επίσης ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών και προβλήματα (επιλεγμένες απαντήσεις υπάρχουν στο τέλος του βιβλίου), γεγονός που αναμένεται, σε κάποιο βαθμό, να εξοικειώσει τους φοιτητές με την επίλυση απλών οικονομικών ασκήσεων αλλά και να τους εξοικειώσει με το πώς δίνονται τα θέματα στις εξετάσεις τους.

Η οργάνωση του βιβλίου

Η *Μακροοικονομική: Θεωρία και Ανάλυση* περιέχει εννέα κεφάλαια.

- Το **Πρώτο Κεφάλαιο** παρουσιάζει και αναλύει συνοπτικά το περιεχόμενο της μακροοικονομικής προσέγγισης και τον τρόπο που χρησιμοποιείται αυτή για την ανάλυση και εξήγηση των οικονομικών στόχων και των οικονομικών προβλημάτων.
- Το **Δεύτερο Κεφάλαιο** παρουσιάζει τον ορισμό μιας σημαντικής οικονομικής μεταβλητής, αυτής του εισοδήματος, τα είδη της μεταβλητής αυτής και τις επιπτώσεις τους στην πορεία μιας οικονομίας, καθώς και τον τρόπο μέτρησής του.
- Το **Τρίτο Κεφάλαιο** παρουσιάζει και αναλύει την πλευρά της συνολικής ζήτησης (σε καθεστώς κλειστής οικονομίας με σταθερές τιμές), καθώς και τη συμπεριφορά των επιμέρους συστατικών της, όπως η κατανάλωση και η επένδυση, τους προσδιοριστικούς παράγοντες των μεταβλητών αυτών, τον τρόπο προσδιορισμού του εισοδήματος ισορροπίας, καθώς και την έννοια του πολλαπλασιαστή δαπανών.
- Το **Τέταρτο Κεφάλαιο** παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά και τα είδη των δημοσίων δαπανών και των φόρων, τις έννοιες των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και του δημοσίου χρέους καθώς και τον τρόπο χρηματοδότησής τους, την έννοια και τον ρόλο των πολλαπλασιαστών των δημοσίων δαπανών και των φόρων για τον προσδιορισμό του εισοδήματος ισορροπίας και, τέλος, την έννοια των οικονομικών της προσφοράς.
- Το **Πέμπτο Κεφάλαιο** ορίζει τα χαρακτηριστικά του χρήματος, ασχολείται με τον ρόλο της κεντρικής τράπεζας και των τραπεζικών ιδρυμάτων, την έννοια της προσφοράς και της ζήτησης χρήματος, εξηγεί τον μηχανισμό δημιουργίας χρήματος και την έννοια του πολλαπλασιαστή.
- Το **Έκτο Κεφάλαιο** αναλύει τον τρόπο άσκησης νομισματικής πολιτικής και ειδικότερα τους μηχανισμούς μετάδοσης των νομισματικών αποφάσεων στον πραγματικό τομέα της οικονομίας. Παρουσιάζει, επίσης, τις

επιπτώσεις από την υιοθέτηση συγκεκριμένων κανόνων νομισματικής πολιτικής.

- Το **Έβδομο Κεφάλαιο** παρουσιάζει τον προσδιορισμό του εισοδήματος ισορροπίας της οικονομίας, τόσο με άκαμπτες όσο και με εύκαμπτες τιμές, γεγονός που αναδεικνύει όχι μόνο τον ρόλο της συνολικής ζήτησης, αλλά και αυτόν της συνολικής προσφοράς και της αγοράς εργασίας, καθώς και την αποτελεσματικότητα της οικονομικής πολιτικής, τόσο στη βραχυχρόνια όσο και στη μακροχρόνια περίοδο.
- Το **Όγδοο Κεφάλαιο** παρουσιάζει τη σχέση μεταξύ των δύο βασικών οικονομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει μια οικονομία και που είναι αυτά της ανεργίας και του πληθωρισμού. Αφού ορίσει τις έννοιες τόσο του πληθωρισμού όσο και της ανεργίας, παρουσιάζει τις αιτίες εμφάνισής τους, τις συνέπειές τους για τα μέλη μιας οικονομίας, καθώς και τους τρόπους αντιμετώπισής τους, κυρίως μέσω της άσκησης αποτελεσματικής οικονομικής πολιτικής. Τέλος, παρουσιάζει το φαινόμενο της καμπύλης Phillips καθώς και τις συνέπειες για την οικονομία, τόσο στη βραχυχρόνια όσο και στη μακροχρόνια περίοδο.
- Τέλος, το **Ένατο Κεφάλαιο** παρουσιάζει τη λειτουργία του πραγματικού τομέα σε καθεστώς ανοικτής οικονομίας μέσω της δημιουργίας διεθνούς εμπορίου, καθώς και τα εμπόδια στις διεθνείς συναλλαγές. Έπειτα παρουσιάζει τις νομισματικές σχέσεις που διέπουν τη λειτουργία μιας οικονομίας μέσω του ρόλου των συναλλαγματικών ισοτιμιών και των σχέσεών τους με τα επιτόκια και τον πραγματικό τομέα της οικονομίας, όπως αυτός ορίζεται μέσω της έννοιας των εισαγωγών και των εξαγωγών της. Επίσης, παρουσιάζεται η έννοια του ισοζυγίου πληρωμών, οι αιτίες ανισορροπιών σε αυτό και οι τρόποι αντιμετώπισης των ανισορροπιών αυτών.

Ευχαριστίες

Θέλω ειλικρινά να ευχαριστήσω την οικογένειά μου που με υπέμεινε στους μήνες που αφιέρωσα για τη συγγραφή του βιβλίου αυτού, καθώς και τις εκδόσεις Πεδίο για την άριστη επιμέλεια της έκδοσής του.

Αθήνα, Ιούνιος 2017
Νικόλαος Απέργης